

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

ZIMSKI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 19. februar 2007 / 60 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga pazljivo iztrga.
Izpitni poli je priložen ocenjevalni obrazec.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro na označeno mesto zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

V tej izpitni poli je 26 nalog. Rešitve vpisujte z navadno rabo velikih in malih pisanih ali tiskanih črk v prostor, ki je za to predviden. Pri nalogah izbirnega tipa za odgovor obkrožite samo po eno črko, če v navodilu za reševanje naloge ni določeno drugače.

Pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Naloge, pisane z navadnim svinčnikom, se točkujejo z nič (0) točkami. Pišite razločno. Nečitljive rešitve ter nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. Če se zmotite, napačno rešitev prečrtajte in napišite novo. Rešitve, vpisane s samimi velikimi črkami (verzalkami), se točkujejo z nič (0) točkami.

Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Število točk, ki jih lahko dobite za posamezne naloge, je navedeno v izpitni poli.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

Priloga k izpitni poli 1

PRVO BESEDILO

Zdravje Čokolada

Nam je vsem v pogubo!

Razveseljuje, koristi zdravju, lepoti in duši – čokolada je več kot porcija sreče, ki se raztopi v ustih. Nekateri znajo srečo dobro opisati: tehta 100 gramov, je podolgovata, rjava in sladka. Ublaži ljubezenske bolečine, stres pred izpiti, zimsko depresijo in prija vedno: pred jedjo ali po njej.

Da čokolada daje energijo, je dobra novica, ki so jo poznali že Azteki. Vojakom so jo ponudili pred bitkami, le da zmleto in penasto zmešano z vodo in s čilijem. Dviguje moralo in je zdrava za organizem, če jo uživamo zmerno. Slaba novica pa je, da v prevelikih količinah redi. V mnogo raziskavah se je pokazalo za napačno prepričanje, da je zapeljiva poslastica kriva tudi za mozolje, karies in podobne težave. Slabega slovesa si pravzaprav ne zasluži, saj nekateri trdijo, da že njen vonj krepi imunski sistem. Kdor jo želi jesti in ne le vonjati, naj ne ima slabe vesti. Čokolada namreč vsebuje polifenole (veliko jih je tudi v rdečem vinu in zelenem čaju), ki preprečujejo srčni infarkt in rakava obolenja. Večji

ko je delež kakava, več je v njej zdravih snovi.

V čokoladi najdemo tudi nekatere pomembne mineralne snovi, kot so kalij, magnezij in krom, potrebne za ohranitev mišične mase, dobro delovanje presnove in preprečevanje stresa. Kakavovo maslo vsebuje nenasičene maščobne kisline, ki uravnavajo raven holesterola.

Nastanek hormona sreče

Ob ugodju, ki ga daje, nastaja v organizmu serotonin, hormon sreče. Krepi ustvarjalnost in psihično ravnovesje, ki je ogroženo predvsem v pustih zimskih mesecih. Znanstveniki so našli v čokoladi celo opiatom podobne snovi in feniletilamin, ki preplavi telo takrat, ko se človek zaljubi. Od tod izvira tudi znani rek, da je čokolada duševna

hrana, kljub temu pa ne povzroča zasvojenosti. Kdor bi se hotel z njo omamiti, bi je moral pojesti več kilogramov naenkrat!

Katera je najboljša?

Osnovni sestavini vsake čokolade sta kakavovo maslo in kakavov prah. Posebno plemenita je tista, ki vsebuje čisto kakavovo maslo, cenejše vrste pa so največkrat izdelane z drugimi maščobami. Najbolj zdrava je temna čokolada, ki vsebuje največji delež kakava (70–85 odstotkov) in najmanj maščob (30–35 odstotkov). Kot zdrav nadev veljata krispi in riž.

M. B.

(Prirejeno po reviji ONA,
30. decembra 2003.)

DRUGO BESEDILO

Žito Gorenjka d.d.

Rožna dolina 8
4248 Lesce
tel: +386 04 5353 000
fax: +386 04 5353 272
info@gorenjka.com

► **Omamno slastni : čokolada velikanka**

Ko je treba podariti kaj zares posebnega, ko običajno darilo preprosto ni dovolj, ko imate koga tako radi, da bi mu podarili ves svet, takrat lahko podarite **Čokolado velikanko**.

V kar **sedmih kilogramih** najboljše mlečne čokolade je **toliko lešnikov, kolikor je zvezd v mlečni cesti!** Tablica (pravzaprav že kar tabla), ki meri **82 x 60 cm**, je zares izjemne velikosti, a verjemite – tako dobra je, da bo skopnela v trenutku!

Takšne ne boste dobili nikjer drugje v Evropi!

(Prirejeno po: www.gorenjka.com)

PRAZNA STRAN

Pozorno preberite izhodiščni besedili in rešite naloge.

1. Kaj je skupno obema besediloma?

- a) Imata skupnega sporočevalca.
- b) Tvorjeni sta z enakim namenom.
- c) Imata skupno temo.
- č) Objavljeni sta bili v isti rubriki.

(1)

2. Ugotovite, kje sta bili objavljeni besedili. Pri vsakem besedilu poimenujte sredstvo javnega obveščanja; pri tem ne navajajte naslova ali lastnega imena.

Prvo besedilo

Drugo besedilo

(2)

3. Komu je namenjeno prvo besedilo?

- a) Vsem bralcem One, ne glede na izobrazbo in poklic.
- b) Samo bralcem One, ki opravljajo raziskave na področju živilske tehnologije.
- c) Samo bralcem One, ki se poklicno ukvarjajo z ekonomsko propagando.
- č) Vsem bralcem One, ki jih zanimajo recepti za slaščice s čokolado.

(1)

4. Iz naslova prvega besedila izpišite besedi, ki utemeljujeta vaš odgovor v prejšnji nalogi.

(1)

5. Kaj ste v prvem besedilu izvedeli o čokoladi? Obkrožite črki pred ustreznima trditvama.

- a) Mnoge raziskave kažejo na povezanost med uživanjem čokolade in mozoljavostjo.
- b) Ker čokolada daje energijo, so jo pred bitkami uživali azteški vojaki.
- c) Ker je čokolada zdrava za organizem, jo lahko uživamo v neomejenih količinah.
- č) Zaradi nenasičenih maščobnih kislin imenujemo čokolado tudi duševna hrana.
- d) Zdravilnost čokolade je odvisna tudi od deleža kakava v njej.

(2)

6. Na katero besedo se navezuje glagol v naslovu prvega besedila?

(1)

7. S katerim podatkom iz 1. odstavka prvega besedila (*Da čokolada daje energijo ...*) sporočevalec utemelji trditev iz naslova?

(1)

8. S katero besedno zvezo oz. parafrazo je v 1. odstavku prvega besedila (*Da čokolada daje energijo ...*) poimenovana čokolada?

(1)

9. Naslov prvega besedila je v pomenskem nasprotju z vsebino. O čem predvsem govori besedilo? Dopolnite poved in svoj odgovor utemeljite tako, da navedete tri snovi, ki jih vsebuje čokolada, in njihov učinek na človeka.

A Besedilo govori predvsem o tem, _____

_____.

B Utemeljitev s tremi dokazi.

SNOVI, KI JIH VSEBUJE ČOKOLADA

UČINEK

1. _____

2. _____

3. _____

(5)

10. Napišite nov naslov, ki bo pomensko ustrezal vsebini prvega besedila. Skušajte biti izvirni.

(1)

11. Kako sporočevalec razvija podteme v prvem besedilu? Na črte napišite ustrezne glagole iz desnega stolpca.

Sporočevalec

- _____, zakaj čokolada dobro vpliva na telesno zdravje.
- _____, iz katerih sestavin je narejena čokolada.
- _____, da si čokolada ne zasluži slabega slovesa.

obvešča
opisuje
pripoveduje
razlaga
utemeljuje

(3)

12. Čokolada velikanka tehta 7 kilogramov. To težo izrazite s pridevnikom.

_____ čokolada

(1)

13. Prečrtajte tisti podatek o čokoladi velikanki, ki ni v skladu z drugim besedilom, in nadenj napišite pravega.

Čokolada velikanka je temna čokolada z lešniki.

(1)

14. V drugem besedilu je izrednost čokolade velikanke poudarjena s subjektivnimi besednimi zvezami. Med navedenimi podčrtajte tisto, ki ni subjektivna.

darilni program / omamno slastni / kaj zares posebnega /
v kar sedmih kilogramih / zares izjemne velikosti /
najboljše mlečne čokolade

(1)

15. Naslovnikovo pozornost želi sporočevalec drugega besedila pritegniti tudi s ponavljanjem stavčnega vzorca (odvisnika).

Kolikokrat je v isti povedi zapisan stavčni vzorec, ki se ponavlja? _____

Poimenujte vrsto odvisnika, ki se ponavlja. _____

(2)

16. V 2. povedi drugega besedila (*V kar sedmih kilogramih ...*) so trije podatki napisani v krepkem tisku. Katere tri lastnosti čokolade velikanke je poudaril sporočevalec? Dopolnite poved.

Poudarjeni so podatki o njeni _____,

in o _____.

(2)

17. Katero lastnost izdelka je želel poudariti sporočevalec na fotografiji deklice s čokolado v rokah?

_____ (1)

18. Kopičenje subjektivnih besednih zvez, ponavljanje stavčnega vzorca, krepki tisk, fotografija niso sami sebi namen. S katerim prevladujočim namenom je bilo tvorjeno drugo besedilo?

A Drugo besedilo je bilo tvorjeno predvsem z namenom, da bi proizvajalec

- a) z naslovnikom navezal osebni stik.
- b) spodbudil naslovnika k nakupu čokolade.
- c) voščil naslovniku.
- č) seznanil naslovnika s kakovostjo čokolade velikanke.

B Kako je izražen namen sporočevalca? Podčrtajte pravilni odgovor.

Neposredno. / Posredno.

(2)

19. Poimenujte besedilno vrsto, v katero spada drugo besedilo.

_____ (1)

20. V povedi *Kdor jo želi jesti in ne le vonjati, naj ne ima slabe vesti* je eden izmed glagolov napačno zanikan. Na črto napišite zanikani glagol v pravilni obliki.

_____ (1)

21. Besede *ne, jesti, čokolada* uporabite v povedih. Glagol v prvi povedi naj bo v velelnem naklonu, v drugi pa v povednem.

Poved z glagolom v velelnem naklonu

Poved z glagolom v povednem naklonu

_____ (3)

22. Med izpisanimi besednimi zvezami je samo ena pravilna. Podčrtajte jo, druge pa v pravilni obliki napišite na črte.

Čokoman klub / Gorenjka darilni program / Gorenjka čokolada / planet Gorenjka

(2)

23. Povežite povedi v pojasnjevalno in sklepalno priredje.

Čokolada si ne zasluži slabega slovesa. Čokolada je zdrava za organizem.

Pojasnjevalno priredje

Sklepalno priredje

(3)

24. Povedi smiselno dopolnite s tvorjenkami iz besedne družine s korenem -dar-/dar-.

Kar je podarjeno, je _____.

Kdor kaj podari, je _____.

Kdor je obdarovan, je _____.

Takšen človek, ki ima posebno sposobnost za glasbo, je _____ za glasbo.

Če damo prijatelju knjigo v trajno last, mu jo _____.

(3)

25. V drugem besedilu je nekaj pravopisnih napak. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, ali NE, če ni.

Dvopičje za *Omamno slastni* bi moralo biti napisano stično (tj. brez presledka). DA NE

Za stavkom *ko običajno darilo preprosto ni dovolj* bi morala stati vejica. DA NE

V besedni zvezi *Čokolado velikanko* je pravilno zapisana velika začetnica. DA NE

Naziv podjetja bi moral biti zapisan takole: *Žito Gorenjka, d. d.* DA NE

Beseda *pravzaprav* bi morala biti napisana narazen: *prav za prav.* DA NE

82 X 60 cm bi pravilno moralo biti zapisano *82 X 60cm.* DA NE

(6)

26. Podjetje Žito Gorenjka leta 2007 praznuje 85-letnico obstoja. Med drugimi prireditvami pripravljajo tudi tekmovanje zaposlenih v dvigovanju čokolade velikanke. Predstavljajte si, da ste Janez/Ivanka Gorenc in ste odgovorni za organizacijo tekmovanja. Napišite javno obvestilo o tekmovanju. V njem navedite tudi tri (3) tekmovalna pravila in nagrado. Potrebne podatke si izmislite. Vaše besedilo naj obsega najmanj 70 besed.

(12)

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN